СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 74. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 31-го березня 1939. No. 74. Jersey City, N. J., Friday, March 31, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РОЗКРИВАЮТЬ "РЕКИТ" У МЕДИЧНІЙ ПРОФЕСІЇ

НЮ ЙОРК. — Спеціяльний прокуратор Еймин звелів арештувати дентиста, д-ра Абрагама Дічіка, як спільника і виконавця широко закроєного медичного „рекиту" на терені Бруклина. Цей Дічік був посередником між вагітними жінками, що хотіли зігнати плід, а певними бруклинськими лікарями, які що року переводили на терені Бруклина 100,000 зігнань плоду. Колиж у деяких випадках ті лікарі попадали під суд, то вони знаходили там свого „оборонця" в особі бувшого заступника окружного прокуратора, Соль Ульмана, який за обчисленнями поліції дістав від них $13,000 хабарів. Арештуючи Дічіка, прокуратор Еймин заявив, що це дотепер найважніший випадок в його розслідах злочинства на терені Бруклина.

УХВАЛИЛИ СТО МІЛІОНІВ НА „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

ВАШИНГТОН. — Конгрес додержав слова, обіцюючи колись, що ухвалить нові суми на „Доблю Пі Ей", коли цього буде потрібно. Тепер конгрес ухвалив нових сто міліонів долярів на ту ціль. Всежтаки конгрес пішов за голосом „ощаджуючого бльоку", а не за голосом президента. Бо президент хотів 150 міліонів, які конгрес був колись обтяв.

ЛЕҐІСЛЯТУРА ЗАТВЕРДИЛА БУДОВУ МОСТУ.

ОЛБАНІ. — Стейтова леґіслятура в Олбані затвердила будову нюйорського мосту, з Бетері Парку до Бруклина. Та на перешкоді цій будові ще може станути департамент війни в Вашингтоні, який має одобрити цю будову, розглядаючи її з воєнно стратегічного боку. Колиб департамент відкинув будову цього мосту, то тоді місто Ню Йорк моглоб будувати на тім самім місці підводний тунель.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ГОТЕЛЕВИХ ПІДВИШОК.

НЮ ЙОРК. — Актори, що працюють в околицях Таймс Скверу і живуть там по готелях, запротестували проти мешканевої підвишки, яку плянують заряди готелів на час світової вистави. Та підвишка має бути така велика, що актори в ніякому разі не будуть могли її покривати, а тому будуть виноситись до дешевших готелів, заявляли вони. Заряд готелів відповів, що якаєсь підвишка мусить бути, бо на той час все в Ню Йорку подорожіє.

РУЗВЕЛТ ПОЇХАВ НА ВАКАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, який недавно хворів на простуду голови, виїхав на якийсь час на вакації до Джорджії. Перед тим він відбув наради зо своїми секретарями.

ДОМАГАЮТЬСЯ ГРОШЕЙ НА БУДОВУ ДОМІВ.

НЮ ЙОРК. — Громадянські організації міста Ню Йорку влаштували три великі віча в справі грошей на розбудову мешкальних домів. На вічах відчитано листа від посадника Ля Ґвардії, який одобрював домагання. Ухвалено резолюції, щоб домагатись від стейту на ту ціль 150 міліонів долярів, себто бодай стільки, скільки на ту ціль вже дав федеральний уряд.

КРИТИКУЄ ЛЯ ҐВАРДІЮ ЗА ВИТРАТНІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — Міський радний Джозеф Кінслі сказав, що посадник Ля Ґвардія витрачує дуже багато на телефонічні розмови. Навіть посадник Джімі Вокер, за добрих часів стільки не витрачував, говорив Кінслі. Бо телефонічний рахунок Вокера на рік виносив $2,500, а Ля Ґвардії виносить $4,200.

ПОЛІЦІЙНІ СТАРШИНИ ГОДЯТЬСЯ НА ОБНИЖКУ ПЛАТНІ.

НЮ ЙОРК. — На заклик посадника Ля Ґвардії, щоб вищі міські урядовці самі згодились на обнижку платні, від 5 до 10%, зголосилось 170 поліційних старшин, які заявили свою готовість добровільно обнизити свою платню на 5% впродовж року. В той спосіб місто защадить на їх платнях $50,000.

ПРОДУМУЮТЬ НАД ТИМИ, ЩО ТРАТЯТЬ РОБОТУ.

ОЛБАНІ. — В стейтовій леґіслятурі внесено законопроєкт, на основі якого стейт створив би бюра, що займалисьб людьми, які перейшли 40 вік життя та які не можуть серед нинішних відносин знайти заняття. Ці бюра малиб шукати тим людям праці і в той спосіб робити услуги не лиш безробітним, але також державному скарбові, який тих безробітних мусить тепер удержувати.

ДИВНІ ЗМАГАННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ.

БОСТОН. — Щойно голова ліґи опіки над звірятами мусів втрутитись до справи, щоб спинити студентів каледжів від змагань, хто більше поликне живих рибок. Студент Дональд Мулькагі, попиваючи молоком, ликнув 29 живих рибок.

ПОДОРОЖ ПОНАД ОКЕАН ЛІТАКОМ

„Енкі Клипер", найбільший літак світу, приготовляється на летнищу в Болтиморі, в стейті Мериленд, до лету понад Атлянтійський океан з 23 особами на своїм покладі. Літак перелетів потім щасливо океан без пригоди й осів наперед на островах Азори, 2,880 миль від Болтимора, а потім у Лізбоні, столиці Портуґалії, на европейській суші.

ЗЛЕ „ҐЕМБЛЮВАЛИ".

Букарешт. — Яких тисяча еспанських жидів, що держали з червоним еспанським урядом, не може дістати пашпортів на поворот до Еспанії. Еспанський посол сказав їм: ви газардували і програли.

ПРО „СВОБОДУ НАУКИ".

В Альбертус — університеті в Кеніґсберґу виголосив проф. Д-р Шульце з Мінхену виклад на тему: „Чи маємо свобідну науку?" Прелеґент полемізував з усіма, хто за кордоном розсіває вісті, наче в Німеччині нема свободи науки. Німецька наука повинується тільки нормам народу й батьківщини. Чужинці, ворожі Німеччині, не розуміють німецького народу й німецького духа. Якщо в Німеччині говорять про расовий принцип у науці, так не з тої причини, щоб втікати від усякої виміни думок, тільки щоб виявити природне джерело німецького побуту.

НЕ БУДУТЬ ВИПЛАЧУВАТИ ПЕНСІЙ ДО РУК ПЯНИЦЬ.

Литовське міністерство внут. справ зложило раді міністрів проєкт новелізації закону про виплачування зарібків особам, що пропивають ці гроші, не даючи нічого на утримання родини. Новелізація передбачує, щи винагороду в таких випадках треба виплачувати родинам алькоголіків.

ЗА СВІТЛИНИ З ТРИЗУБОМ.

Повітове старосто в Радехові покарало Ярослава Набережного, студента прав, за виконання світлин Дитячого Садка в Кривім, на яких видні тризуб, безоглядним арештом продовж одного тижня.

РОЗКОПИ НА БУКОВИНІ.

Доцент черновецького університету д-р Павло Амброжиевин переводив у роках 1925—1935 розкопки довкола хотинського замку й на терені „шипинської землі". Знайдені предмети з доісторичної доби тоді дуже цінну збірку. Її закупив бувший королівський намісник Буковини Одаксіяну та подарував фільософічному відділові черновецького університету.

РОЗВЯЗАЛИ УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Львівський воєвідський уряд розвязав Кружок Українського Еміґраційного Товариства в Сяноці. Минулого року воєвідство розвязало 11 читалень на просторі повітів: Сянік, Березів та Ряшів.

ЗА НОВУ МЕТОДУ ФІЛЬМОВОЇ КРИТИКИ.

Син Мусолінія, Вітторіо Мусоліні, що працює у фільмовому промислі, оголосив у фільмовому часописі „Сінема" статтю, в якій висловлюється за зміною метод дотеперішньої критики висвітлюваних фільмів. Мусоліні проектує, щоб не писати критичних оцінок як-стій по першому показі нової фільми, але аж по деякому часі, коли сама публика витворить собі погляд про неї. Тоді не буде нерозважних, чи несправедливих оцінок і публика виробить собі самостійний погляд про дану фільму.

БАНДУРА НА КРУЖКАХ.

Бандура — український народній інструмент, все ще належить у нас до рідкости, а кобзарі-бандуристи, яких музика й технічний бік гри основані на старовинних зразках, це вже справді рідкі одиниці. В останньому часі відомий бандурист Юрій Сінгаєвич писав на грамофонові кружки пісеньки, які мають найбільший успіх на концертах. Є в продажі осьтакі кружки: „Гобойки", „Горличка й горобець", вязанка пісень та харківський танок. До цього часу на кружках чули ми: „Встав хмара зза лиману" та „Виклик" бандуриста М. Теліги.

ПИСЬМЕННИК У ДОМІ СТАРЦІВ.

У Вейгерові в редакційній кімнатці тижневика мешкав хорий польський письменник Юрій Бандровський, автор повістей: „Пісенька знад вирів", „Донька Золяйки" і ін. Та цими днями згаданий тижневик у Вейгерові перестав виходити, а письменник залишився без даху над головою. На інтервенцію приятелів, письменника примістили в домі старців у Вейгерові.

„ВИБРИК ДАНЦІҐСЬКОГО ПРОФЕСОРА"

Під таким наголовком пише „І. К. Ц.", з Бидгощі: „Нечуваного вибрику допустився в Хойніцах підчас зїзду німецької організації молодих селян проф. Бльок з Данціґа, який вжив такого звороту по польськи: „Хойніці є німецькі й мусять залишитися німецькими". Треба додати, що день перед зїздом на салі, де мав відбутися зїзд, усунули портрет президента Польщі й засісили в тому місці рекламовий афіш якоїсь фірми. Власті повели в тій справі слідство".

БОРОТЬБА З „КАПУСТЯНИМИ ГОЛОВАМИ" В НІМЕЧЧИНІ.

У „Фелькішер - Беобахтері" виступив міністер пропаґанди Німеччини Ґебельс зі статтею проти інтелектуалістів, яких називає „капустяними головами" й яким закидає брак цивільної відваги, какірповичівство, брак віри в свій народ і в його вождя, ілюструючи це великою скількістю прикладів з історії націонал-соціялістичного руху. Дехто з наведених людей вдає — на думку мін. Ґебельса — націонал-соціяліста, хоч залишається чужим духово в відношенні до цього руху. У вересні, коли в цілому німецькому народі було довіря до вождя й віра в перемогу, люди „з ліпшого товариства" піддалися паніці й втікали до середини краю. Німецький народ назвав їх „Коффертрейгер", це значить: „Валізковими патріотами". — У нас також чимало таких „капустяних голов" і „валізкових патріотів" - дефетистів!

ПІД ЗАМІТОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО О.У.Н.

У Львові став перед судом Петро Гнипа з Жорлиськ, повіт Городок, під замітом приналежности до ОУН. Акт обвинувачення закидає Гнипові, що ніччю з 25-го на 26-го червня м. р. — опівночі дістався на дзвіницю й бив у дзвони, щоб цим робом уладити жалібну демонстрацію по смерти бл. п. полк. Евгена Коновальця.

ЩЕ ДАЛІ ТОРГУЮТЬСЯ ЗА УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ

БУДАПЕШТ. — Мадярщина готова до збройного наступу на Словаччину, якщо не дістане мирним шляхом території, що граничать з Карпатською Україною і є заселена головно українською людністю, а є тепер під словацькою владою. Як відомо Мадярщині іде головно про те, щоб збільшити мадярсько-польську спільну границю.

ГОТОВІ ВІДСТУПИТИ В ЗАМІНУ.

БРАТИСЛАВА. — Словаччина готова відступити Мадярщині рівнину вздовж ріки Уж, яка тепер є занята мадярськими військами. Цей простір української землі виносить біля яких 650 квадратових миль. В заміну за це домагається Словаччина від Мадярщини, щоб та остання відступила їй назад деякі недавно забрані їй місцевости, що мають поважну скількість словацького населення.

ВИРІШИТЬ МАБУТЬ НІМЕЧЧИНА.

ВІДЕНЬ. — Прибула до Відня словацька делеґація, що хоче засягнути інформацій, що робити Словаччині з мадярськими домаганнями. А Німеччина обовязана боронити границь Словаччини. Виходить, що тут цей конфлікт таки буде остаточно вирішений.

ПРОТИ НІМЕЦЬКОГО ДИКТАТУ.

ВАРШАВА. — Польський уряд зазначує з притиском, що він хоче жити в приязні з Німеччиною і придержуватись німецько-польського договору з 1934 року. Польська преса подає, що Польща не дасть себе втягнути до ніякого протинімецького бльоку, але також не піддасться і німецькому диктатові.

НЕ ВІЛЬНО: „ПРОЧ З ГІТЛЕРОМ".

ВАРШАВА. — Пять студентів зістали покарані судом на вязничну кару за те, що підчас протинімецьких демонстрацій кричали „Проч з Гітлером". Було це в часі побуту італійського міністра справ заграничних Чіяна в Варшаві. Кожний зі засуджених дістав по 8 місяців.

ВІДНЕСТИ ПОБІДУ, АБО ЗГИНУТИ.

ВАРШАВА. — Часопис „Польська Збройна" пише, що Польща опинилась тепер на перехрестній дорозі між двома імперіялізмами: европейським і азійським. Ситуація її тепер така, що в тім положенні полякам треба віднести повну побіду, або загинути.

ГОТОВА ДО УСТУПОК.

ВАРШАВА. — Польський уряд готовий до уступок у справі Данціґа, але до таких, щоби були цілковито заґарантовані економічні інтереси Польщі. Зате не погодиться Польща ніколи на цілковите заґарбання Данціґа Німеччиною. В такім випадку вона піде до війни.

В ПОЛЬЩІ ПАНІКА.

ВАРШАВА. — Рух з позичкою на зброєння, політичні манифестації, концентрація війська на Поморю, тиха мобілізація і протипольська пропаганда в Німеччині витворили в цілій Польщі дуже нервовий настрій. Усі в страху перед війною з Німеччиною.

ПОТІШАЮТЬ СЕБЕ „ДОВІРЄМ" ЛИТВИ.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що литовський міністер Бітрас заявив, що вся Литва бажає собі тепер — польської приязні, бо тільки Польща може тепер її оборонити.

ЗБРОЄННЯ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Англія виявляє своє рішення опертися Гітлерові збройно тим, що піднесить територіяльну армію до пів міліона жовнірів. Армія буде далі складатись з добровольців. Та в разі небезпеки заведуть примусовий вербунок.

ЕСПАНІЯ В РУКАХ ҐЕН. ФРАНКА.

МАДРИД. — Останні міста, що ще були під командою червоних, піддалися армії ґен. Франка. Усюди населення находилось у жалюгідному стані: ілк котів, а то й щурів. По містах видно сліди червоного, большевицького панування, особливо на церквах, як от у Валенції, де спалено чудову церкву, а катедру перемінено на склад товарів. Інші церкви перемінено на ґаражі.

ВАТИКАН ПРО ВИЗВОЛЕННЯ ЕСПАНІЇ.

ВАТИКАН МІСТО. — Урядовий ватиканський часопис „Осерваторе Романо" пише, що в Еспанії побідила „католицька Еспанія", та що ця побіда допоможе Европі морально й політично. Далі пише часопис, що „всі ті, що гляділи на ту війну з християнським і людським відчуттям" тепер дякують Господу Богу, що Еспанія вернула до давньої науки і геройчної віри своїх батьків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИІМІҐРАНТСЬКА ХВИЛЯ

Не так то дуже давно в стейтовій леґіслятурі стейту Ню Йорк внесено було протиіміґрантський законопроект, що має на цілі заборонити навіть приватним людям наймати на роботу іміґрантів, що прибули сюди беззаконно. Цей проект хотів заборонити веяким орґанізаціям, навіть робітничим юніям, приймати в члени таких людей.

У той самий час, як появився цей проект у стейтовій леґіслятурі, почалася подібна проти-іміґрантська акція в федеральному конґресі. Вислідом її є новий законопроект, поданий власне сенатором Коналісом. Своїм проектом сенатор нібито звертається лише проти чужинців, себто ненатуралізованих громадян. Якби проект став законом, федеральний уряд був би примушений депортувати з Америки всіх тих людей, що займаються „ворожою й неамериканською акцією".

Каже внескодавець: „В Америці розбурхують і підбурюють виворотні й не-американські впливи. Роблять це чужинці, що замешкали в Злучених Державах. Вони є постійною загрозою для американських установ. Ці ворожі й неамериканські акції треба доконечно винищити й здушити.

„Зробити це можна найкраще через депортацію всіх тих, котрі беруть участь у таких не-американських діяльностях. Ці чужі й чужинецькі аґенти й підпалювачі, чи вони аґітують за заведення в Америці фашизму, тоталітаризму або якогонебудь іншого чужинецького „ізму", або пропаґують засади комунізму на місце нашої конституційної демократичної системи, є небезпечні для нашого домашнього спокою й для нашої репрезентаційної системи правління. Таких чужинців треба депортувати й відставити до краю їх походження".

Пропоноване загострення іміґраційного закону відноситься покищо до ненатуралізованих громадян, одначе воно з часом може бути легко поширене новим законом і на натуралізованих громадян, як цього вже деякі загорільці домагаються. На це вистарчить ухвалити проект закона про позбавлення американського громадянства людей, що своєю акцією звертаються проти краю, котрого громадянство врочисто добровільно приняли.

Через те всі іміґранти, чи вони натуралізовані, чи не натуралізовані, мають добрий інтерес у тому, щоби того роду закони не були ухвалені. Тому вони повинні зробити проти них усе, що лежить у їх силі, себто через відповідні протести від своїх орґанізацій. Іміґрантські установи повинні вживати своєї сили не лише в час виборів, але й поміж виборами для впливання на вибраних уже законодавців.

Заглядають правді в очі

I.

Протигітлерівська кампанія в Америці хоче довести до цього, щоб Злученві Держави втягнути до війни з Німеччиною, а зглядно запевнити тих, що творять в Европі „протигітлерівський бльок", що Злучені Держави є по їх стороні, та що важніше, будуть з ними також і в часі війни, і дадуть їм проти Гітлера активну допомогу.

В Америці люблять прислухуватись ріжним поглядам і орієнтаціям. Але, якщо якась орієнтація має коштувати крови і жертви майна, то вже справа інакша. Бо тут є право потакнути, а також і критикувати і відкидати накидувані їм орієнтації. І тому ми є свідком, як американці кожного дня зтого права користають. Між тими останніми голосами, що вище згадану справу розбирають, є дуже цікавий голос **ґенерала Гю Джансона**, що розглядає поступовання Гітлера в Европі з чисто американського боку, себто з того, як самі американці поступали в подібних випадках.

Ґенерал Джансон пише, що ті, що хочуть втягнути Злучені Держави у війну з Німеччиною закидають їй, що її канцлер Гітлер не звертає уваги на святість міжнародніх договорів і підписаних зобовязань, що нищить їх, коли йому це подобається чи є вигідне і укладає нові, та що таким чином загарбує щораз нові кусні чужих земель. Ґенерал Джансон каже далі, що закидають Гітлерові, що він з розмислом підготовляє в чужих краях „революції", чи там „державні переводи", а потім бере ті краї під свій протекторат на „їх власну просьбу".

Ґен. Джансон признає, що воно дійсно так є з Гітлером. Але заразом стверджує, що так роблять й інші народи. Так робили, пише ґен. Джансон, і самі Злучені Держави. А хто тільки трохи обізнаний як повстала Панамська республика, пригадує ґен. Джансон, той знає, як ми самі там викликували „революцію", та як ми самі зараз визнавали „революціонерів".

Далі згадує ґен. Джансон за американську експанзію на заході. Він пригадує, які ми то заключили договори з індіянськими племенами і як ми їх запевняли, що не бажаємо ні клаптика їхніх земель, та як ми їм ґарантували землі „як довго росте трава і як довго пливе вода". Та, не зважаючі на святочні приречення, як тільки це було догідне для Злучених Держав, ми загарбували нові кусні й робили нові договори і так набрали стільки землі, що Гітлер про подібне і думати не може.

А тепер, пише далі ґен. Джансон, ще треба згадати і за расову і релігійну нетерпимість Гітлера і за те, якто він через це заганяє людей до концентраційних таборів. Ми, пише ґен. Джансон, дослівно робили те саме з індіянами, коли виганяли їх з їхніх хат і осель.

На те все можнаб відповісти, що це вже було дуже давно. Та це було так давно, пише ґен. Джансон, як давно відчували ми конечність і потребу так поступати. Тим не можна гордитись. Навпаки, того треба стидатись. І тому не можна виправдувати і Гітлера тим, що ми так поступали. Але треба ті справи брати такими, якими вони є. Треба розуміти, що **в міжнародніх відносинах нема моралі, а ще менше джентельменства чи благородности.**

В Европі, пише ґен. Джансон, іде боротьба між імперіялістами. Той, що має менше, хоче дещо загарбати коштом того, що має більше. В такім випадку годі говорити про якісь ідеали. А вже найменше право до такого проповідування маємо — ми. Тому краще буде для нас в Америці й для Европи, коли ми будемо держатись з боку.

II.

Суддя **Герберт А. О'Браен** розбирає відношення Злучених Держав до Европи з того боку, що тепер Департамент Скарбу наложив на Німеччину кару в сумі 25% цла на німецькі товари, що їх ввозять до Америки.

Згаданий суддя розуміє це так, що Злучені Держави хочуть тим покарати Німеччину за те, що робить Гітлер, себто що чинить неспокій в Европі й загарбує ріжні краї. Стараючись приглянутись тому, що робить Гітлер, суддя О'Браен твердить, що це Анґлія і Франція винні тому невідрадному економічному станові, який довів до того, що тепер робить Гітлер. О'Браен каже, що така Европа, як її створено в Версаю Анґлією і Францією, не могла вдержатись економічно. Це Франція і Анґлія мусіли бачити. Та хоч бачили, але нічого не робили, щоб відносини поправити. Вони розвалили стару Австро-Угорщину, яка уявляла собою певну економічну цілість, створену віками. Створили малу Австрію з Віднем, що не могла ніяк вдержатись. Знищили економічно такий великий европейський центр як місто Відень і не подбали, щоб лихові якось зарадити, щоб принаймні злучити **економічно** ті часи, які колись творили віками одну державну цілість. І саме з цього боку, пише О'Браен, треба Злученим Державам глядіти на те, що тепер діється в Европі, бо Німеччина злучує економічно те, що було розвалене Францією і Анґлією і що не могло довго вдержатись. Це булоб розвалилось навіть тоді якби Гітлер не був прийшов до влади. І якщо Гітлер не зуміє завести нового економічного порядку і не буде придержуватись расової й релігійної терпимости, то й зникне згодом те, що він тепер будує.

Далі суддя О'Браен полемізує з тими, що кажуть, що Злученим Державам буде неможливо стояти осторонь европейської війни. Він каже, що Злученим Державам ніхто не загрожує. А якщо в Европі не пішли воювати многі европейські держави, то чому дали себе втягнути в світову війну Злучені Держави? Чи не булоб нам краще держатись стисло того заповіту, який нам залишив наш перший президент Вашингтон, що відраджував нам таке робити. Могли не іти до війни підчас світової війни Голяндія, Норвеґія, Данія, Швайцарія чи Еспанія, могли здержатись від участи в ній многі держави Полудневої Америки, могли те саме зробити цілком добре і Злучені Держави.

Ось ті держави не „спасали світа для демократії" і добре на тім вийшли. А Злучені Держави заплатили за свій „експеримент" понад 41 біліонів долярів. А скільки прийшлосяб тепер втратити у новій війні? І то за те, щоб затвердити позиції чи там посілости Анґлії й Франції. Памятаймо, що тепер нема демократій в Европі, пише О'Браен. Ось Франція має вже диктатуру. І є диктатури в Полудневій Америці. Тому, як ставитись проти диктатур, то проти всіх.

Та найкраще буде держатись заповіту Юрія Вашинґтона і держатись здалека війни в Европі. Остання війна коштувала життя 29,748,767 молодих людей. Нова готова потягнути ще більші жертви. При цій новій катастрофі Злучені Держави не повинні бути. Ми не маємо проти кого воювати, бо не маємо ворогів.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ".

СМЕРТЬ УКРАЇНСЬКОГО ДАЛЕКО-СХІДНЬОГО КООПЕРАТОРА

У харбінському часописі „Далекий Схід" з 20. січня ц. р. вичитав я про смерть **Петра Івановича Горового,** передового українського кооператора на Зеленому Клині, з яким я всього раз особисто зустрінувся, але якого імя чув частіше, перебуваючи в рр. 1919 і 1920 в Микольськ - Усурійську.

П. І. Горовой (його звичайно в українських колах називали Горовий) був головою кооперативи „Чумак" у Владивостоці. Коли я дістав доручення микольськ - усурійської Української Громади переговорити в орґанізаційних справах з головою У. Далеко-Східнього Секретаріяту Юрієм Глушком - Мовою і виїхав з цим завданням до Владивостоку, я зустрів там також Петра Івановича Горового.

Кооператива „Чумак" містилась у тому самому будинку (Народній Дім), що й інші українські орґанізації, себто Український Далеко - Східній Секретаріят, орґан, покликаний до життя Далекосхідніми Зїздами українців Зеленого Клину і „Просвіта". Найбільша і дуже довга Світлянська вулиця мала роскішні, а також і дуже скромні будинки. Український будинок належав до цих останніх: деревляний, на високому березі, мав салю і кілька менших кімнат. Ось в одній із них містився „Чумак".

Коли я туди заглянув, бл. п. Горовий диктував тоді якесь письмо своїй машиністці. Ми привітались і розговорились. Горовий — на мою думку — не відзначався замітнішим особистим чаром. Був назверх холодний, здавалось зовсім неприступний для сентиментів. Автім його вірність українській справі всеж мусіла основуватись на чуттєвих моментах, дарма, що дехто і в тому добачував його „матеріялістичний підхід" до життя і праці.

Вертаючись до нашої зустрічі і розмови, згадаю, що Горовий представив мені тоді коротко свої **кооперативно-орґанізаційні пляни,** в яких червоною ниткою перебігала постанова, що „Чумак" має стати **краевою кооперативною централею,** що від Хабаровська по Владивосток („не поминаючи очевидно і Микольськ - Усурійська, де і ви живете та працюєте" — заявив він мені з усмішкою), має повстати густа мережа кооперативних орґанізацій, крамниць, кермованих із **владивостоцького центру.**

Треба зазначити, що в цих бурхливих для Зеленого Клину часах, коли то змагались там супротивні і крайньо ворожі течії: большевизм і біло-отаманщина, а леґіонові чехо - словаки (в початках) і японські ґенерали режисерували політичне життя, **економіка у праці тамошніх українців була на сірому кінці.** Культурно-освітня діяльність перепліталась із політичними концепціями, в яких японська „державна рація" грала також визначну ролю. Були — правда — кооперативи і крім владивостоцького „Чумака", як добре зорґанізований хабарівський „Запорожець" чи хорольський „Хлібороб", але далеко було ще до того, щоб кооперація була рівнорядним чинником з культурно - освітніми чи політичними орґанізаціями. Були також **купці-українці,** деякі навіть дуже свідомі, що не щадили калитки, коли треба було підтримати якусь культурну акцію, але й вони були назагал без значіння на терені, де **торговля була збіговищем китайців, корейців, манджурів, монголів, японців, росіян, українців, тощо.**

Покійному Горовому не вдалось створити одноцілої сильної кооперативної орґанізації на Зеленому Клині, дарма, що у проводі „Чумака" стояв він ще 3 роки після мого відізду до Европи (до початку 1924 р.) Як український діяч попав він урешті між тих, що засіли на лаві підсудних у великому українському процесі в Чіті 1924 р. Присуджено його **до розстрілу,** але цей жорстокий присуд „пролетарського суду" замінено **10-ти роками тюрми** зі строгою ізоляцією, конфіскатою майна і втратою громадських прав ще на дальших 5 років. Причина, що оминув смерти, була в тому, що він... покаявся. Як мені оповідав один із підсудних українців у читинському процесі — він знаменито грав ролю... придуркуватої людини, яка ще й не дочуває, і цим доводив до одчаю предсідника „трибуналу".

Може й те помогло йому, що Горовий не відсидів своєї кари та якимось „чудом" дістався до Манджурії, до Харбіна. Мабуть і з майна щось урятував, бо вмираючи, — як довідуємось тепер зі згаданого часопису „Далекий Схід" — зробив поважний запис у користь української кольонії в Манджурії. А саме: ще за життя почав він будувати своїм коштом лічницю на парцелі, яку мав у Харбіні. Цю парцелю з будинками відступив національній українській кольонії у Харбіні з тим, щоб вони не втратили свого призначення і носили назву „Українська лічниця імени П. І. Горового".

У дуже теплій посмертній згадці в часописі „Далекий Схід" (Горовий помер 3. січня ц. р.), є теж кілька інформацій про особу бл. п. Горового. І так: уродився він на хуторі батьків у Гадяцькому повіті на Полтавщині. По професії був залізничим машиністом. У далекосхідню область прибув ще в 1898 році.

„Ролю і значіння Покійного — пише дальше „Д. С." — в українському визвольному русі на Далекому Сході оцінить безсторонній історик того руху. В даний мент за відсутністю відповідних документів нема змоги подати навіть якоїсь короткої біоґрафії".

На жаль і я дуже мало можу причинитись до вияснення ролі пок. Горового. В українських колах Микольськ-Усурійська дивились на його роботу доволі неприхильно і дошукувались у ній скритих лябіринтів, що вели навіть до сусідніх держав у самокорисних цілях. Ці чутки мабуть і використали большевики у згаданому процесі. Та якнеяк, а була це замітніша постать серед національних робітників на Зеленому Клині, людина з торговельним хистом і орґанізаційними аспіраціями та тим заслуговує вона на память. Якщо і мав Горовий прогріхи, то змив їх своєю жертвою майна в користь української кольонії в Манджурії.

В. Несторович.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Куртіс Бей, Мд. — В списі жертводавців має бути: Гр. Бойко.

І. Загоруйко, Бурлінґтон, Вт. — Подайте назву часопису і дату, коли допис був друкований. Атляс вичерпаний. Замовляємо новий наклад з краю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Звичайні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в суботу, 1. квітня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — П. Черкас, секр.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(42)

Пригнали барана, зарізали, розложили вогонь і зачали пекти шашлик. В більшім шатрі, що належало до господаря Кудеярового, Акмамбета, засіли мурзи, підігнувши ноги, їли шашлик руками, пили кумис, а відтак взялись і за горівку, котру добув з своєї арби Алай Кази, що приїхав останній. Акмамбет кпив собі з заборони Магомета що до пиття вина; Алтин Ягази доказував, що вони в дорозі, а подорожним пращає коран такі гріхи, Алай Казан відкликувався на музулманського мудрця Бурхан-еддина. що всьо перегнане через алембик не є вином і не збороняється. Слуг відправили, а послугувалися тільки самим Кудеяром. Мурзи при забаві говорили також про свої справи і тоді довідався Кудеяр напевно, що вони задумують убити Девлет-Ґірея, а посадити на престол брата його Тохтамиш-Ґірея, що знаходився тоді в московській державі. Алай Кази відчитав приятелям письмо Тохтамиша, в котрім обіцялися мурзам золоті гори, коли вони усунуть брата Девлет-Ґірея. Кудеяр бачив, як Алай Кази сховав це письмо у свій червоний шовковий халат з золотими вишивками.

Коли мурзи добре собі підпили, то зачали співати, шаліти; відтак приказали Кудеярові співати по русски і танцювати. Кудеяр, знаючи, що татари люблять, аби в хвили веселости всьо довкола них веселилося, крутився перед ними, побренькуючи кайданами і виспівував українську „горлицю".

Веселість не надавалася до його суворих черт лиця, але через те він видався, ще більше забавний підпитим мурзам. Алай Казови так подобався русский невільник, що він зачав просити Акмамбета, щоби продав йому Кудеяра. Акмамбет не хотів пристати. Алай Кази зачав сердитися, докоряв приятелеві, що замало його любить, відтак зачалася сварка і мало що не прийшло до бійки. Алай Кази добув шаблі, Акмабет зробив те саме, але Алтин Ягази станув між них і своєю краснорічивістю старався полагодити спорячих приятелів. Йому удалося їх успокоїти, найбільше тим доказом, що не годиться сваритись в таку пору, коли всі повинні лучитися до спільної справи. Мурзи погодилися поцілувалися, а Акмамбет розжалившися заявив стільки великодушности, що відступив приятелеві русского невільника даром, але Алай Кази з своєї сторони не хотів його брати і показував готовість подарувати приятелеві свою дорогу шаблю. Алтин Ягази, котрого товариші покликали на третейський суд, наробив стільки заколоту, що ані Акмамбет ані Алай-Кази не могли розібрати його рішення. Акмамбет говорив: „твій, твій невільник!" а Алай Кари кричав: „ні, він твій, твій!" і Кудеяр, дивлячись на них, не знав, до котрого з них належати.

Мурзи зачали знов пити і понапивались так, що вже не могли обертати язиком. Слуги застелили постелі мурзам в шатрах. Акмамбет відправив Кудеяра від себе до Алай Кази і сказав: „там тепер твій пан, а ти вже до мене не належиш". Кудеяр ввійшов у шатро Алай Кази; цей вже лежав роздягнений і побачивши Кудеяра пробормотав: „забирайся, іди до свого пана, бо ти не мій"! Тут при світлі, яке продиралось у шатро від місяця, Кудеяр побачив халат з золотими вишивками, як він лежав поза подушкою Алай Каза в кутку шатра. Кудеяр зміркував; що тільки припідняти полу шатра з долини, а буде можна дістати халат. Невільники розложились коло арб. Кудеяр пішов до коней, що паслися спутані оподалік. На щастя попався йому камінь в руки. Легенько розбив свої кайдани і увільнив ноги; тоді підійшов до штра Алай Кази, припідняв полу шатра, витягнув халат і втік з ним до коней. Там убив всіх коней ударом каміння в голову, з виїмком одного, котрого розпутав, сів на нього і помчався що сили.

До рана він уїхав трийцять верств. Кінь не витримав і упав. Кудеяр, знявши з коня уздечку, пішов пішки на полудневий захід, де після його гадки повинен був знаходитися Бакчисарай. Небавом побачив на степу табун пасучихся коней. Зійшовши з дороги, Кудеяр прикликав пастуха.

— Чий це табун? — поспитав пастуха.

— Мурзи Алай Кази — відповів пастух.

„Ось куди мене Бог заніс", подумав Кудеяр і сказав пастухови:

— Я собі візьму цього коня, так приказав господар.

— Не дам — відповів пастух.

— Як це не даш, тумане, — сказав Кудеяр — чиж не бачиш халат свого пана?

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Віче в справі Карпатської України.

Заходом українських братств і товариств та парохії уряджено дня 5. березня б. р. маніфестаційне віче в справі подій в Карпатській Україні. Віче відбулося в просторій салі нового Українського Національного Дому під ч. 216 Гренд вулиця. Голова Центральних Організацій п. Юліян Павчак проводив вічем, а секретарювали громадяни: Григорій Бардак і Володимир Сухмановський.

Присутні віддали пошану повстанням з місць і мовчанкою поляглим борцям за волю українського народу. Предсідник, отвираючи віче, згадав за світлий вислід виборів до сойму Карпатської України і заповів, що отсе наближається уже той очікуваний нами час, що український нарід стане господарем на своїх землях.

Першим бесідником був о. совітник Антін Лотович. Бесідник змальовав мадярську політику на Закарпатті ще до світової війни, а потім висказав подив для цього величезного поступу, який зробив наш нарід на Закарпатті в останніх 20 роках, а зокрема в останніх місяцях, коли край дістав свою рідну владу. Далі говорив бесідник про наші завдання в Америці. Підкреслив, що є в нас замало справжнього патріотизму, бо як би ми були дійсними патріотами, то наші народні організації малиб вдесятеро більше членів ніж мають. А наші організації, це вияв нашої організованости і сили.

Д-р Лука Мишуга розповів свої враження з подорожі до Европи, а зокрема з того, що бачив в Карпатській Україні. Він підкреслював, що те, що ми добились кращих прав на Закарпатті, є вислідом нашої власної боротьби і нашого завзяття, бо не бувши того, не булоб можна у Відні врятувати і того клаптика Карпатської України, який залишено при нас дня 2. листопада 1938 р. Бесідник зясував ролю чехів і москвофілів у нашій боротьбі за національну думу Карпатської України. І клав натиск на те, щоб не надіятись на нікого, а тільки на свій власний розум і на своє власне завзяття, бо вони одинокі є певною гарантією, що український нарід свого діпне.

Молодий П. Т. Коцюбинський говорив англійською мовою, давши спершу до пізнання, що він може також говорити і українською мовою. Він змалював образ Тараса Шевченка як того борця за волю України, з якого треба собі брати приклад як молодим так і старим. Накликав молодь до активности у допомозі боротьбі українського народу за визволення.

Відтак предсідник зарядив збірку. Збирали громадяни: Малицький, Оліяр, Дикий, Михайлюк, пані Дика, Гудима, Курило і Баран. Зібрано $156. З ювилею гром. В. Галиса $7. Разом $163. Розходу було $31.40. Решту вислано на Рідний Край через „Обеднання". Також вислано з віча до Хусту привітну телеграму на руки о. Августина Волошина. Віче закінчено відспіванням національного гимну.

Жертвували: Від. 43 ОДВУ $10; Н. Гайдамаха $8; по $5: Т. Карпюк, Й. Юнда, А. Шарко, П. М. Очкусь; по $2: о. А. Лотович, Н. Цибрівський, Т. Троць, І. Пляшовецький; І. Завадовський $1.50 по $1: І. Пагут А. Квік, Г. Бардак, П. Малицький, К. Дика, А. Кот, Д. Кмита, Е. Муха, Т. Бута, М. Більський, В. Смолин, Т. Риговський, Г. Малко, В. Саїв, Н. Сковрон, М. Чорній, Н. Карпів, І. Костів, Л. Кісь, В. Мисик, С. Гриб, Л. Кірай, Ф. Микита, Й. Свацій, Т. Сорока, Т. Сухмановський, Н. Н., Ю. Корбило, Т. Масник, Г. Шарко, Н. Заплітний, П. Ящишин, П. Свободзян, Й. Врубель, Н. Ткач, І. Бішко, М. Баглай, М. Кіт, І. Чабарн, М. Припхацький, І. Кмита, В. Савіцький, М. Білаш, В. Курило, Й. Р. Савпер, М. Бойко, М. Михайлюк, І. Йохач, Н. Пагут, А. Віленський, А. Волох, А. Палащук, І. Малко, Верблянський, Токарський, Й. Возьняковський, П. Корейко, А. Оттембрайт, В. Шифта, Т. Дозик, Т. Віл, І Сенько, І. Цюпа, Г. Боднар, В. Палащук, Захарчук, Е. Павчак, Т. Бодак, С. Канюка, П. Дикий, Н. Хорвак, Т. Ільків, І. Брелос, Н. Прикович, Агревська, А. Гулей, Н. Козак, панна Гудима, В. Костів, В. Дайчик,, І. Плашовецький, А. Дацишин, П. Федак, М. Заверуха, пані Возняковська, С. Глушко, Р. Федаш, А. Цюпак, А. Лешко, Т. Малило, О. Руда, І. Мудрик, Д. Дякун, М. Поврозник, Гудима, а Гр. Волічинський $2.

Гр. Бардак і В. Сухмановський,
секретарі віча.

—о—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Ювилей сестрицтва.

В нашій місцевости церковне сестрицтво Н. З. Пр. Діви Марії святкувало 25-літній ювилей свого існування. По Службі Божій, котру відправив о. Лисяк, зійшлися всі на церковну галю, де сестри приготували смачний обід, до якого посідали запрошені гості і сестриці. По обіді секретарка Марія Підлисна прочитала звіт праці сестрицтва за 25 літ, а опісля предсідниця Катерина Бабак, котра проводила цим святом, попросила на першого бесідника о. М. Лисяка, котрий в своїй промові підніс заслуги сестер, так з боку церковного, як і загально-народнього. Бесідник завзивав молодих дівчат, щоб також вступали в члени сестрицтва. Другим бесідником був п. М. Леськів, головний організатор ОДВУ, котрий говорив про організаційні справи ОДВУ. Третім бесідником був дякоучитель з Когос, котрий зложив сестрицтву привіт і разом зо всіма відспівав сестрицтву „Многая літ". Опісля предсідниця подякувала всім за присутність і побажання, а далі попросила приявних зложити жертву на визвольну боротьбу. Зложили по $1: о. М. Лисяк, О. Базарницький. Решта дрібними. Разом $12, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

Одна з сестер.

—о—

БАЛТІМОР, МД.

Підтримаймо нашу молодь.

Як відомо нашим громадянам минулого року зорганізовано в нас бейзболову дружину, яка бажалаб далі продовжувати добру роботу і приносити і зі свого боку розголос українському імені. Дружина відбуває наради в Народнім Домі, вибрала уряд, а тепер хоче дібрати найкращих грачів і вписатись у Лігу. На початку підтримав дружину Горожанський Клюб. Власними силами далі вдержатись є затяжко. Тому піддано думку просити поперть в українських бизнесменів. Наради молоді відбуваються кожної пятниці в Народнім Домі. Хто цікавий, хай приходить послухати, або зголосити і свою жертву. Крім цього можна передавати жертви на руки секретаря згаданої дружини: Іван Никула, 6618 O'Donnell St., Baltimore, Md.

Й. Мармаш.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР, КОЛИ Є ДОБРИЙ ВИБІР.

- ЖЕЛЯТИНОВІ, релігійні .... 5 ц.
- КНИЖКОВІ з віршами .... 5 ц.
- УКРАЇНСЬКІ картки з гарними коліровими взорами, без видрукуваних поздоровлень. Надаються на всякі свята, можуть бути вислані як великодні картки, спеціяльно до американців, щоб представити наші взори .... 5 ц.
- Щойно одержано з краю нові, прегарні КАРТКИ, УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ, зі сценами з українських великодних звичаїв .... 5 ц.

При замовленню просимо точно написати, котрий рід карток Вам вислати. Карток на кредит або на с. о. д., не висилається.

Замовляти в книгарні „Свободи":

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(9)

Цілий ринок перемінився в один бурхливий котел. Тут і там вже падають грімкі промови. Їх не чути, бо маси кричать грізні слова, маси буряться. Уявляю собі такого промовця. Це не так як бувало в нас в Америці. Його навіть не видно, ніхто, крім його найближчих, не знає навіть, звідки він говорить. Однак його чи другого його товариша голос чути.

На південному кінці ринку, в напрямі „фари" польського костела), чути грімкий спів „Ще не вмерла". Та рівночасно оце мені вперше долітає до ух „Розейсць сен"! Цей пронизливий, нервовий крик скоро десь губиться. Чути все більш й все грізніші оклики.

На другому кінці ратуша паде коротка польська команда. Чую виразно, як тріскотять отвирані й замикані крісові замки. Це вже погано діле. Але маса цього не чує, бо маса має свою ціль: знищити тепер зненавидженого ворога!

Раптом, що це? Я бачу нагло жовто-сині прапори. Хтось їх піднімає в кількох місцях. Пробує високо піднести руками. Тут і там знову чути промови, оклики в честь Карпатської України, та погрози в сторону ляхів.

Але тепер надходить інша картина. Тепер на сцену починає входити ляцька поліція. Ось чути виразну команду: **„Розейщь сен"**, та **„Напшуд марш"**! Наїжені багнети зближаються зпід ратуша в напрямі ринку. Маса кричить й гуде. В другому кінці ринку, з вулиці Адамівки нагло падає сальва гострих стрілів. Це на пострах, як я пізніше довідався. Однак це починає ділати. Море людських голов починає ділати. Море людських голов починає розпливатися на всі боки, однак крики не втихають. З усіх боків біжить поліція в ґранатових мундурах. За нею, також узброєні „стшельци". Десь тут і там чути крики. Це перші ранені, польськими багнетами. Счиняється страшний плач жінок та дітей.

Я починаю тікати також „з моїм односельчаном. Біля нас падають каміння, та брязкіт битого скла. З усіх боків поліція заступає шлях масі. Десь гудуть самоходові гудки, видно, що це зміцнення поліції. Це ще більше ділає на масу, не так з огляду на страх перед смертю, тільки, (це мої враження) — тому, що цей ліс людських постатей—без зброї. Тільки тут і там падають каміння та відламки заліза й скла. Це ще, однак замало, щоб відігнати узброєну банду польських посіпак.

Тепер, вони вже панами ситуації. Серед крику та гамору, поліція бе демонстрантів. Ми починаємо бігти також. Перед нами тут і там узброєний поліціянт з напнятим крісом і баґнетом. Ми виминаємо й западаємо на другого, третього...

Цілий ринок представляє якби розбурхане муравлисько. **Це перший раз, що я бачив в свойому житті, як на землі лежали люди в калюжі власної крови!**

Якийсь хлопець страшно стогнав, пробитий мабуть баґнетом в груди або живіт... **Кількох хлопців держалося за поранені руки, видно побиті кольбами (прикладами) крісів або таки поранені баґнетами.**

Ми ледви продерлися за ринок, в сторону головної почти. Тут також було повно людей, які малими групами розходилися на всі сторони. І тут поліція стежила та наганяла на всі сторони прохожих. Замітна річ, що в цей момент я бачив якнайменше жидів або місцевих поляків.

Не було ще й 1-шої години в полудне, як Бережани знову затихли. Я до пізного вечора просидів в своїх знакомих. Вулицями міста вганяла поліція та виарештовувала кожного українця.

Коли я виходив з міста, щоб в підміському селі знайти свою фіру, то й мене поліція задержала. Побачивши, що я маю американський паспорт, вона з „респектом" вклонилася та пропустила мене.

—о—

Я приїхав домів пізно нічю. Через села, які я переїзджав, було видно велике напруження. Люди вже знали про бережанську масакру. Щойно на другий день я довідався, **що поліція вбила 8 осіб вчора підчас демонстрації! Крім того, було неозначене число ранених, які скоро забрала польська поліція будьто до шпиталю, або таки прямо до вязниці в Бережанах.**

Численні ревізії, які переводилися цілу ніч з 6-го на 7-го листопаду, дали „сензаційні" висліди: бо понад 200 арештованих людей, переважно молодих хлопців і дівчат з Бережан та дооколичних сіл.

На другий день, я виїжджав знову до Львова. На стації в Бережанах впакували цілий транспорт арештованих. Їх було може 120. Їх везли до Львова. Видно, що всі бережанські тюрми були переповнені.

У Львові я довідався, що такі демонстрації відбуваються по цілому краю. В Дрогобиччині поліція стріляла до многотисячної маси. В Стрию прийшло до отвертої боротьби з поліцією, в якій українці мали також уживати зброї **та де лягло 11 українців та трьох поліціянтів!**

Боючися дальших демонстрацій, польський уряд впакував на цілі Підгіря та Покуття кілька дивізій війська: піхоти, артилерії, кавалерії та поліції. Як вони поводилися, то можна усвідомити собі на підставі тих протоколів, що були списані жертвами польських звірств і друковані в українській пресі в Америці.

Отак то поляки святкували 20-ту річницю „неподлеглєй Польскі". **При пострілах, масакрах і погромах всього, що носить на собі знамя українськости!**

З такими новинами я приїхав до Львова. Розуміється, що тут мало знали про це, що діється на провінції. Що більше, з усіх сторін краю, мимо страшної цензури та контролі, прибували жахливі вісти, які в яскравому світлі представляли польські дикунства над українським народом. Українська Народна Лічниця була живим свідоцтвом того, що я пишу. Вона буквально була переповнена побитими й раненими, так, що навіть положничий відділ був переповнений. Українські інституції цілими днями були з повибиваними вікнами, тому, що нові не вставляли з огляду на безнастанні польські напади.

Про це все ледви чи знав т. зв. „цивілізований світ". У Львові я довідався, що чужинецьким кореспондентам заборонено приїздити під загрозою кари. ПАТ (Польська Агенція Телеграфічна) обмежувалася до дуже скупих комунікатів. Напр. про бережанську масакру ПАТ доніс, що „група молодіжи" кшичала „Слава Волошинові", леч била внет розпендзона органамі безпеченства".

При моїй зустрічі з нашими політичними та культурними діячами (назвиськ з відомих причин не можу розкрити) — вони представляли мені грізний стан. Переказували, щоб я це все закомунікував через пресу подав до відома всім українцям в Америці й Канаді.

Та як я вже був в Европі, французька та німецька преса багато писала про „пацифікацію", однак, тих детайлів вони не мають, що їх ми маємо.

Ось так проходила осавлена осінь 1938 р. на Західньо-Українських Землях під польською окупацією. Та було помилкою думати, що такими методами поляки можуть зломати ріст українського визвольного руху. Чим сильніший натиск, тим сильніша реакція.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЮВИЛЕЙ ЛИТОВСЬКОГО ДІЯЧА.

В місяці березні ц. р. минуло вже 25 літ, як П. Матас Зуюс, теперішній редактор „Гарса" („Розголосу"), органу Католицько-Литовського Союзу в Америці, котрого центр під теперішню пору знаходиться в Вілкс Бер, Па., розпочав свою літературно-журналістичну працю.

П. Матас Зуюс родився 14. серпня 1892 на Литві, в селі Чиндішкій. Здобувши 6 гімназійних кляс він в 1913 році змушений був виїжджати до Америки, де продовжав свої студії на університеті в Валпарайсо, Інд. Сдудіюючи він заробляв дописами до литовських часописів і в той спосіб продовжав свою науку.

Матас Зуюс, редактор „Гарса".

Коли в 1920 році поляки напали на Литву, він поспішно вернув до рідного краю, щоб там вступити до війська. Опісля вернув назад і від 1926 р. П. Зуюс став редактором „Гарса". Він є почесним членом молодечого американських організації „Литовських Лицарів". В 1938 році литовський уряд удекорував його „Звіздою Стрільців".

Пан Матас Зуюс є теж великим приятелем українців і їх визвольних змагань. Він, як теж і інші литовські часописи пишуть в сучасну пору чимало про українців. Але часопис п. Зуюса поміщує надзвичайно багато українського матеріялу. Недавно була поміщена фотографія премієра Карпатської України о. А. Волошина, а також 16. березня ц. р. була поміщена фотографія української геройки Ольга Банарар, та подана її коротка біографія. Також був поміщеник віршик на її честь.

К. В., Філядельфія, Па.

CARPATHIA HALL 217 E. 6 ST. NEW YORK

ВІДКРИТТЯ ДОМУ
КАРПАТІЯ
В СУБОТУ, 1. КВІТНЯ
1939.
год. 8:15 ввечір.
Програму виконають:
Ансамбль П. Скоробогача;
барітон Петро Ординський
і панна Віра Стеткевич.
Танцюристи А. Кістя.
Промова д-ра С. Демидчука.
Вступ вільний для кожного.
Після програми відкриття буфету в долішніх кімнатах.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ, А САМЕ 74 В НЮ КЕСЛ Й 386 В ШЕЙРОН, ПА.

:——: відбудуться :——:

Загальні Організаційні СОЮЗОВІ ЗБОРИ

NEW CASTLE, PA., В НЕДІЛЮ, 2-го КВІТНЯ, зараз по Службі Божій, в Церковній Гали.

SHARON, PA., В НЕДІЛЮ, 2-го КВІТНЯ 1939, в год. 4-тій пополудні, таксамо в Церковній Гали.

Обовязком усіх старших і молоді є бути на зборах, бо на зборах промовлятиме окружний організатор **Василь Загаєвич**, який **фактами докаже**, що не має для нас українців кращої і відповіднішої організації під кожним оглядом, **понад** Український Народний Союз.

Членів з кляси „T" просимо **мати конечно грамоти** зо собою, бо буде вияснення щодо теперішніх **дивіденд** й на будуче!.

УВАГА! ВІЛЛІМАНТІК, КОН.! УВАГА!

ЗАХОДОМ ВІД. 387 У. Н. СОЮЗУ ВІДБУДУТЬСЯ

ЗАГАЛЬНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

В НЕДІЛЮ, 2. КВІТНЯ (APRIL 2, 1939)

В ГАЛИ ПАРОХІЯЛЬНІЙ, 285 PLEASANT ST., ЗАРАЗ ПО СЛ. БОЖІЙ.

На ці збори повинні явитись усі члени згаданого відділу, рівнож повинні прийти громадно ті українці, котрі бажалиб почути про нашу організацію. Проситься місцевих і з околиці: **Stafford Springs, Colchester** і т. д. На зборах буде промовляти окружний організатор **п. А. Маланчук.** Тож явіться громадно на ці збори!

Комітет.

УВАГА! JERSEY CITY, N. J.! УВАГА!

ЩОСЬ НОВЕ!

Стараннням 75-го відділу ОДВУ в Джерзі Сити
АКТОРИ 204-го ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗУ З НЮ ЙОРКУ,
під проводом артиста КУЧМАКА
відіграють виставу з визвольних змагань в 4-ох діях під назвою:

„КОЗАЦЬКА ПРИСЯГА"

В НЕДІЛЮ, 2. КВІТНЯ (APRIL 2, 1939)
В У. Н. ДОМІ, 181-183 ФЛІТ УЛ., ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
Початок вистави в год. 7:30 вечором. — Вступ 40 центів.

Чистий дохід з цеї вистави є призначений на визвольну боротьбу.

Як вже сказано, цю виставу відіграють актори з Ню Йорку, тому не пропустіть нагоди побачити добре відіграну виставу. Там будете мати нагоду побачити історичну картину з великої боротьби за державність України. Ця вистава була давана в Ню Йорку і здобула собі велику популярність серед нюйорської публики.

Управа 75. від. ОДВУ в Джерзі Ситі.

АЛЕНТАВН, ПА., Й ОКОЛИЦЯ!

Вшановання памяти 125-тої річниці уродин нашого генія
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
:——: відбудеться :——:
В НЕДІЛЮ, 2. КВІТНЯ (APRIL 2, 1939)
в 7:30 ввечір
в САЛІ ПАРОХІЯЛЬНІЙ, 803 N. FRONT ST., ALLENTOWN, PA.
прегарною драмою й оперетою

НАЗАР СТОДОЛЯ З ВЕЧЕРНИЦЯМИ

Ніщинського, під проводом п. Івана Зазворського.

Заряд парохіяльний просить все місцеве й дооколичне громадянство до якнайчисленнішої участи.

ФІЛЬМА ПРО

ЖИТТЯ ІСУСА ХРИСТА

буде висвітлена:

MILLVILLE, N. J., UKRAINIAN HALL on CARMEL ROAD, SATURDAY, APRIL 1, 1939. From 7:00 to 11:00 P. M.

W. EASTON, PA., UKRAINIAN CATH. CHURCH, 4th STREET, SUNDAY, APRIL 2, 1939. From 1:00 to 4:00 P. M.

ROCKAWAY, N. J., CARPATHO-RUSSIAN CHURCH on BEACH STREET, SUNDAY, APRIL 2, 1939. From 7:00 to 11:00 P. M.

GLOBE FILM SERVICE,
M. LAWRYK, Representative. 203 E. 5th ST., BETHLEHEM, PA.

ПОЗІР! ПРОВІДЕНС, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ АМАТОРСЬКОГО ГУРТКА
при Укр. Прав. Громаді
відіграється чудова комедія на три дії

„ТРЬОХ ДО ВИБОРУ"

В НЕДІЛЮ, 2. КВІТНЯ (APRIL 2, 1939)
В САЛІ K. of P. HALL, 380 ELMWOOD AVENUE.
Початок година 5. попол. —::— Вступ 35 центів.

На це представлення запрошується всіх громадян місцевих і позамісцевих численно прибути.

Комітет.

ХТО З НЮЙОРСЬКОГО СТЕЙТУ ХОЧЕ ДІСТАТИ НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

ПРАВДИВОЇ КРАЄВОЇ КОВБАСИ ПЕРШОЇ ЯКОСТИ

CHOICE MEATS

за умірковану ціну, най замовляє її почтою
В УКРАЇНСЬКОГО ФАБРИКАНТА РІЖНОРОДНОГО МЯСИВА
ІВАНА БІЛІНСЬКОГО В КОГОВСІ.

Хто купує ковбасу, най глядить за його значком з його іменем: цей значок це повна гарантія, що товар першої кляси.

Ціна 35 центів за фунт
(вже з оплатою пересилки).

Замовлення (з оплатою належитости наперед) шліть на адресу:

JOHN BILINSKY,
41 LARK STREET, COHOES, N. Y.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЮШКІВЦІ, ПОВ. БІРКА.

Недавно я одержав з нашого рідного села Юшківці письмо, звернене до всіх нас в Америці, яке я подаю до загального відома:

„Дорогі Браття Українці! Під впливом великих світових подій у наших серцях весною повіяло і рвучою струєю поплило культурно-освітне життя по наших селах. Увесь український нарід зірвався до нового життя. Молодь і старші рука в руку взялись до праці над будовою кращого майбутнього. Радість розпирає наші груди, коли бачимо, як членство нашої читальні з дня на день зростає; як старші і молодші прагнуть книжки, знання та науки, щоб надолужити ті занедбання, які поніс український нарід впродовж довгої неволі. Українська пісня перемоги голосним відгоном лунає по цілому краю, сталить наші груди та вливає надію на сповнення наших всенародних мрій.

Ідуть вперед наші культурно-освітні, економічно-кооперативні та господарські установи і своєю невсипущою працею голосять відродження українського народу. Все те, що ще донедавна наш нарід уважав за вистарчаюче, тепер показується для нього замалим.

Та край наш в повоєннім лихолітті зубожів. Й хоч є багато запалу і охоти до праці, але нераз брак приміщення, де можнаб те наше громадське життя скупчити. Державні народи є в тому сприятливому положенні, що можуть дістати на корисні громадські праці урядові субвенції. Ми мусимо власною працею і власними змаганнями здобувати кожну пядь на шляху в нашім поступі. Проте багато сіл поборoли всі перешкоди і дочекались відповідних домівок. Не рідко помогли їм в тому їх односельчани в Америці.

У нас власної домівки не маємо. Містимося у вузькій кімнаті, яка не відповідає ані гігієнічним ні естетичним вимогам. Мріємо про власний величавий народний дім, який був би гордістю, окрасою і центром народного життя нашого села.

У тому напрямку ми вже поробили ріжні заходи, щоб побудувати власний дім. Закупили ми вже будівельну площу, а тепер стараємося про затвердження плянів будови. Та все те замало, щоб наші мрії сповнились. Мимо доброї волі і жертвенности наших старших громадян і молоді, самі, без нічієї помочі не спроможемося на докінчення свого народного дому.

Тому з горячим проханням звертаємося до Вас, дорогі земляки, поможіть нам довершити це діло. Ми Вам цього ніколи не забудемо. Інші села пишаються власними гарними домами, а наше село немов сирота. В нашім селі нема багачів, магнатів, щоб помогли нам щедрою рукою це довершити. У нас люди бідні, але щирі серцем і охотою послужити своїми руками та працею. Грошей у них нема.

Якщоб Ви могли зложити свої щирі жертви, на які Вас стати, то ми моглиб перевести в діло нашу мрію.

Нетерпеливо ждемо на Вашу відповідь, та засилаємо найщиріші поздоровлення. За Виділ читальні „Просвіти" в Юшківцях: Микола Король, голова, Михайло Шамота, секретар".

Шановні родимці! Як бачите, вони там не дармують, а роблять все, що в їх силі, щоб піднести своє рідне село, на користь їм самим, а також цілому українському народові. Ми повинні тепло відгукнутись на їх зазив і зложити чимскорше наші жертви.

Хто хотівби в тій справі зі мною переписатись, то прошу писати на нижче подану адресу.

Павло Роґошевський,
48 Fifth Street, Elizabeth, N. J.

ЛІТНА МОДА.

Болтиморка Джін МекКрері показує на морській пляжі в Майемі, в Флориді, новий купелевий костюм, що буде в моді в наймлижчому літо.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

АКРОН, О.
Жертви на Карпатську Україну.

В часі віча зложили на Карпатську Україну такі жертви по $1: М. Хорощак, Ч. Толочко, І. Гурин, Т. Мураль, О. Цепко, І. Цепко, К. Цепко, Н. Українець, В. Брудкевич, М. Іваньцьо, М. Ґеряк, М. Філяс, М. Ґеряк, В. Пулк, Е. Мельник, В. Курпачак, Я. Іваніцький, М. Пулк, Н. Шквара, Г. Лесняк, Т. Лесняк, М. Петруха, Г. Шпак, Р. Гайовий; по 50 ц.: Н. Савуна, Д. Мискало, С. Антонюк, М. Сікора, М. Гайовий, М. Набережна, К. Цепко, І. Козак, В. Полишка, А. Сироїд, І. Пирка, Т. Баран; від. 68 „Провидіння" $10; від. 295 $5; дрібними $1.50. Разом $46, які вислано через Обєднання.

Н. Шквара.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.
На народні цілі.

Тов. Укр. Американських Громадянок, від. 41. Союзу Українок, не забуває про народні цілі. І тепер, з нагоди свят Різдва Христового, воно рішило зібрати дещо грошей на народні цілі, а саме, на Рідну Школу і Карпатську Україну. Зложили: П. Томашевський $5; по $3: М. Наумчук, В. Рутецька, А. Сивуляк; по $2: Ю. Джмелик, М. Дубас, М. Головатий, П. Ваврів, В. Рій, Е. Савчин, Г. Слободзян, Т. Карбівник, М. Шмельський, П. Лабяк, П. Рудакевич, П. Долинний, П. Рій, С. Дубас, Н. Штогрин, Г. Буґера; по $1: Т. Костик, М. Бабяк, О. Стасюк, К. Кацюбинська, О. Хромчак, І. Одійчук, В. Миколаїв, І. Кісь, І.Боросевич, М. Дармограй, Г. Химий, П. Курман, П. Соснова, П. Ганусей, П. Солтанюк, П. Голинний, П. Вавурк, Укр. Клюб, П. Манчук, П. Торганчук, П. Контула, П. Михалюк, П. Чемерис, П. Костецький, М. Джмелик, О. Штогрин, П. Потучко, Н. Петрик, Е. Дубас, Л. Пеленська, Ю. Сіткевич, О. Кобильник, М. Рибак, О. Бабяк, М. Чопик, І. Шманда, Г. Сава, А. Дуда, М. Николайчук; по 50 ц.: А. Кармелюк, П. Павлюк. Загальна сума $88. Розходи за машину $10. Решту, $78, розділено по половині на Карпатську Україну і Рідну Школу.

Т. Костик, секретарка.

ШІКАҐО, ІЛЛ.
Головний уряд У. Н. Союзу на визвольну боротьбу.

З нагоди 45-літнього ювилею У. Н. Союзу підчас річного засідання головного уряду в Шікаґо, головні урядники радо зложили на визвольну боротьбу свої жертви. Проф. Григорій Герман, заст. предсідника У. Н. Союзу, в кількох словах попросив головних урядників про жертви на ту ціль, за яку якраз в цей момент активно боролася націоналістична Карпатська Січ. Всі шікаґовські часописи приносили фотографічні знимки Карпатської Січи з прапорами, на яких виднів мечовий тризуб, приносили окремі знимки команданта Дмитра Клемпуша, під командою якого карпато-українські націоналісти боронили кожної пяди української землі перед мадярами. Що бій був жорстокий свідчить це, що німці заляли вже Чехи, Мораву і Словаччину, а мадяри в той самий час не могли опанувати простору 4,000 квадратових кільометрів.

Зложили як слідує: по $10: М. Мурашко, Д. Галичин, Г. Герман, Р. Слободян, д-р Л. Мишуга; по $5: Омар Малицький, Марія Малевич, Юлія Баволяк, В. Дідик, д-р А. Кібзей, М. Давискиба, Онуфрій Запоточний, Роман Смук, Тарас Шпікула, Степан Куропась; по $3: Ілля Гузар, Степан Слободян, Антін Шумейко, Дмитро Капітула, Іван Лисак; по $2: Степанія Паливода. Присутні в цей час гості — пані Евгенія Зепко, Марія Черний і Кристина Ґресько зложили по $1. Разом $120, які вислано через Обєднання.

Степан Куропась.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ.
Український Народній Дім на Карпатську Україну.

На річних зборах Українського Народного Дому ухвалено $5 на Карпатську Україну й переслано жертву через Обєднання.

Б. М.

НАНТІКОК, ПА.
На народні цілі.

Клюб українських робітниць, котрий існує при українській православній громаді в Нантікок, Па., ходив по коляді і при тій спосібности зібрав також $15 на народні цілі, які вислав через Обєднання з призначенням: $10 на Карпатську Україну, $5 на інвалідів у Львові.

Катерина Сьома, секр. Клюбу.

ТОЛІДО, О.
На Карпатську Україну.

Гром. Іван Кульматицький переслав через Обєднання дві суми — $5 і $27.32 — з призначенням на Карпатську Україну.

БРИСТОЛ, ПА.
На народні цілі.

Український жіночий клюб в Бристол, Па., переслав через Обєднання $40 з призначенням на такі народні цілі: сироти в Філядельфії, політичних вязнів, Рідну Школу і визвольну боротьбу — по $10 на всі.

Катерина Селеман.

НЮАРК, Н. ДЖ.
З товариської забави для Карпатської України.

Дня 18. лютого ц. р. влаштували знайомі й приятелі гр. Олекси Присяжного „несподівану забаву" („сорпрайз парті"). При гарній забаві не забули й на рідний край. Олекса Будник і Олена Дзік занялися при тій нагоді збіркою на українську патріотичну ціль. Зібрано $18, на що зложилися по $2: Олекса й Стефанія Присяжні (ювиляти), гр. і гр-а Сембай; по $1: З. Литовинський, А. Будник, Г. Пришляк, Р. Присяжний, С. Присяжний, О. Гарасимчук, П. Грицівин, Анна Швець, А. Гупало, Олена Дзік, Г. Ковальчук, А. Ковальчук, С. Тростянський; по 50 ц.: Марія Присяжна, Епстейн. Жертви призначено на Карпатську Україну й переслано через Обєднання.

О. Б.

МАЙЗВИЛ, ПА.
На Карпатську Україну.

Парохіяни церкви св. Івана Хрестителя занялися збіркою на Карпатську Україну, ходячи від хати до хати. Микола Бабяк і Микола Папа обходили українських громадян в Маганой Плейн; Мих. Кашицький і Теодор Стець по Майзвил; Іван Белюх по Фреквил; Іван Кудрик і Дмитро Опуда по Колорейді.

Зложили жертви: М. Федорович $2; по $1: о. С. Милянич, Н. Бабяк, Н. Папа, І. Крупа, І. Чуба, А. Давид, Н. Кіщак, І. Кіщак, М. Наспінський, О. Пасечник, О. Романинець, Г. Гобор, І. Пенґдрин, С. Чарний, Т. Карлицький, Олена Васильчук, Танька Палищак, М. Кашицький, І. Онушканич, Параска Радь, П. Ґомза, Й. Дудаш, Т. Стець, М. Долеба, Т. Гевчук, Н. Куземка, М. Бруцяк, М. Кофлюк, М. Шеременда, С. Максимчук; по 50 ц.: М. Руднянин, І. Галайда, Ю. Мельник, М. Васильчук, В. Гарасимчук, О. Чабан, І. Чабан, С. Куцик, І. Сидор, М. Куземка, І. Ґулик, С. Малик, Д. Вах, І. Боївка, М. Хомка, Анастасія Кубейка, Марія Басара, І. Симаньчик, Й. Терефенько, І. Яцила, Я. Солян, С. Кіш, Анна Слук, П. Стець, І. Шованський, М. Яцила, Анна Шубяк, С. Фільо, І. Белюх, Ю. Дцюрик, Фенна Урбан, І. Ґузий, Соня Фекула, Марія Карлицька, Текля Головата, Д. Опуда, І. Кудрик, Марія Савчак, Марія Заходник, Анна Андрусишин, Л. Халупа; по 30 ц.: О. Романінець, М. Сидор; по 25 ц.: Н. Гарбіст, Л. Великанич, Ю. Русин, М. Рагущак, М. Хорват, Д. Лещик, Анна Цинайка, Марія Лещик Параска Васюта, Марія Хорват, Анна Гаркава, І. Чабан, С. Гришко, С. Оленич, І. Плакса, П. Галовський, А. Рябець, М. Чупашка, В. Дудаш, В. Фейко, І. Врянка, Анна Бурак, М. Бойчак, І. Гомза, І. Сушко, Дж. Райт, Н. Чабан, Катерина Яцила, П. Георгієв, В. Гогор, Марія Захарюк, Олена Полак, І. Стрик, Г. Гисак. Решта дрібними. До того доложило братство св. Димитрія, від. 28 У. Н. Союзу, $15, разом всего зібрано $77; вислано через Обєднання на Карпатську Україну $75, а $2 остался ще в касі. Може ще хто донесе, то вишлеться другим разом. Комітет складає щиру подяку жертводавцям.

ЗА КОМІТЕТ:
Н. Бабяк, Н. Папа, М. Кашицький.

РОСФОРД, О.
Збірка на Захоронку.

Виказ збірок з 1938 і 1939 р. на захоронку в селі Боську. Перший початок дав п. М. Копитинський, який минулого року виставив діточу штуку. З цеї штуки прийшло чистого доходу $16.65. Далі зложили: Укр. Гор. Клюб $16; І. Денько $10; по $10: о. О. Крохмальний, В. Холявка, Братство св. Михаїла; А. Теплий $9; І. Кушнір $8; М. Бобак $7; по $6: А. Іж, Й. Бобак, М. Копистинський; по $5: Г. Шумський, І. Шестак, Г. Вульчак, парохія св. Михаїла; по $3: І. Крупяник, В. Страхоцький, Р. Богаченко, М. Вайнар, Ю. Андрецьв, М. Проць, Сестриці; по $2: М. Кушнір, Л. Бобак, С. Борна, І. Андрець, Марія Бобак, М. Кушнір (мол.), В. Ратич, М. Корнова, А. Крохмальний, М. Завойський; по $1.50: Й. Афтанас, М. Кіт, А. Андрець; по $1: Я. Квасниця, А. Масник, М. Фаляло, П. Бобак, М. Андрець, І. Теплий, І. Бобак, В. Денько, І. Ґузик, І. Копистинський, Антоніна Іж, І. Ратич, І. Кульматицький, Н. Бобак, Ю. Грод, М. Маховський, М. Теплий, Н. Кітик, Д. Медецький; Марія Дусінська; по .50 ц.: М. Чорний, Й. Янушевич, Т. Василинюк, А. Бобак, М. Ватраль, В. Канайло, П. Кушнір, М. Кушнір, М. Денько, П. Теплий; по 25 ц.: Р. Шаланкевич, П. Ватраль, Ю. Андрець (стар.), М. Лиховід. Разом $206. Жертви в Вилкс-Бері, по $2: М. Максимик, В. Проць, С. Фещак; по $1: Д. Фещак, П. Ярема, М. Негребецький, Ева Проць, Т. Юсяк, С. Шопяк; по 50 ц.: В. Сенюк, Л. Берді, Н. Н.; по 25 ц.: М. Микита, І. Глива. Разом з попередними $220.90. Розходу при тім було $4.16. Вислано до села Боська на призначену ціль: $216.74. Жертводавцям щире Спасибі.

Колектори:
А. Іж, І. Денько, І. Шестак.

РАРІТАН, Н. ДЖ.
На Карпатську Україну.

Дня 14 січня ц. р. на новорічній забаві приявні зложили на поміч Карпатській Україні $8.50. Зложили: П. Венґрин $2; по $1.25: І. Турянський, Т. Причка, Я. Данилюк; по $1: С. Балицький, Н. Попадюк; І. Обжанський 50 ц.; П. Обжанський 25 ц.

11 лютого на весіллі в Катерини Прички, доньки Теодора і Юстини Причків, з Казимиром Мазепою зібрано $25. Зложили по $2: П. і Ю. Причка, молоді Мазепи, І. Турянський; П. Венґрин $1.50; по $1: П. Причка, В. Дубас, П. Буньо, І. Биґній, М. Балицька, Н. Антонічук, Д. Василюк, Я. Данилюк, К. Лемчук, Н. Попадюк, М. Маїк; по 50 ц.: П. Гарванко, Ф. Баран, А. Бурак, І. Король, М. Дубас; по 25 ц.: Я. Тимчук, К. Попадюк, А. Тимчук; решта дрібними. Зібрано $28.50, які вислано через Обєднання на Карпатську Україну.

Петро Венґрин.

ОБОРН, Н. Й.
На народні цілі.

З листопадового свята, влаштованого хором „Боян" прийшло $28. Заколядували злучені Братства і Товариства $150. Вислано через Обєднання на Карпатську Україну $125 і на інвалідів $38. На Рідну Школу $15 вислано впрост.

Михайло Курій.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА.
На поміч Карпатській Україні.

Український Молодечий Клюб з Вілкс-Бері, Па., защедрував $20.35. Щедрували члени бувшого хору Бандура. Зложили по $2: о. Іван Кутський, Г. Герман; по $1: М. Касіян, Я. Микилита, Н. Зіньковський, Н. Леськів, Магда Гринчишин, І. Чолій, Софія Ячишин, М. Матвій, П. Лавний; по $50 ц.: Анастасія Слюсар, Я. Ільків, Т. Микулин, М. Іванів, М. Конюх, Параска Корнова, Анна Замулінська, Т. Шпур, В. Степула, Л. Худоба, Марта Равлик, М. Музика; Марія Кобута 35 ц.; по 25 ц.: Марія Ковлярчук, Д. Помис, С. Лаврик, Д. Надільський. Разом $20.35.

Ольга Шпур.

ЧЕСТЕР, ПА.
На народні цілі.

Як щороку, так і тепер члениці Союзу Українок ч. 2. ходили з колядою і заколядували $58. На зборах ухвалено ці гроші дати на місцеву укр. прав. церкву, а $10 віслано через Обєднання на Карпатську Україну. Тяжкий удар, якого зазнала Карпатська Україна, не ослабить нашої праці. Ми є горді, що наші січовики так завзято бються. Слава їм!

К. Бобяк, секр.

ФОРЕСТ ГИЛС, Н. Й.
На сироти.

Гром. Михайло Гайворонський і д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська переслали через Обєднання $5 на сироти в краю.

ЕЛМАЙРА, Н. Й.
З весілля на народну ціль.

На весіллі 18 лютого в Олени Левуш, дочки Гр. і Теклі Левуш, в Елмайрі, Н. Й., Микола Лентух зібрав жертву на Карпатську Україну в сумі $7. Зложили по $1: Молоді. Н. Лентух, Теодосія Лентух, Гр. Левуш. Решта дрібними. Гроші вислано через Обєднання. Це перша цього роду збірка в нашій громаді.

Григорій Левуш.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й.
СТАРАННЯМ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І ТОВАРИСТВ САВТ БРУКЛИНА
— : відбудеться : —
В НЕДІЛЮ, 2. КВІТНЯ 1939.
в год. 6:30 ввечір
ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ
в честь
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Хор під упр. В. Савицького.
Сопран: Марія Гребенецька.
Промова: Е. Ляховича.
Вступ 25 центів.

Даром пробка зілля
МІЛЕРТОН LAXATIVE
Мілертон є приємний і легкий до зажиття.
Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в конечності, а тоді заживається його або зараз перед нічним спочинком, або по встанню рано. Мілертон не виробляє привички.
ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА $1.00 вистане майже на цілий місяць.
Спеціяльна оферта читачам „Свободи":
[ ] $1.00 за одну коробку Мілертону
[ ] $1:50 за дві коробки Мілертону
[ ] $2.00 за три коробки Мілертону
Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптиці, а як там його не мають, то пишіть до:
J. S. MILLER, Inc., Dept. U.
P. O. Box 628, Newark, N. J.

ПОШУКУЮТЬ ПОСАДИ
ДЯКОУЧИТЕЛЬ глядає місця. Порядний диригент, добрий теноровий голос, учитель, режісер, характерний, тверезий і працьовитий. Вразі потреби прошу ласкаво зголоситись на слідуючу адресу:
GEO. BEREZINSKY,
377 — 3rd St., Troy, N. Y.

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА
на цей місяць Березень!
лише $3.00 за $1.00
1 КОБЗАР Т. Шевченка $1.50
2 ПОВІСТИ Т. Ш. том І. 50
3 ПОВІСТИ Т. Ш. том II. 50
4 ПОВНА МАПА УКРАЇНИ 50
Все за одного ($1.00) доляра.
Пишіть: 60-74
S U R M A
325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

ГІРСЬКИЙ ЧАЙ НА ГРУДИ
Це славне европейське природне средство припоручують передовсім тим, що терплять на впертий КАШЕЛЬ І ЗАДУХУ. Ціна $1 за пакет. Посилайте замовлення до:
Mrs. GRETA LESKOVAR,
507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИХАЙЛО КАНЮК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК
2321 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.
Модерна каплиця.
Добра обслуга.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
Телефон: Armitage 4575
Тел. до дому: Seeley 0298.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці, як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер
заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150
Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (71)

Заграли сурми. Відкрились дві залізні клітки і з них висунулись два великі льви. Вони немов розглядались довкруги, не знаючи ще чого від них хочуть. Та скоро вони запримітили свою жертву і підняли хвости вгору. Тарзан стояв непорушно. З одним львом він ще давби собі раду. Але з двома? Це забагато навіть на Тарзана.

— В той сам час Гелена і капітан Лявак, якого схопили атарці, станули перед обличчям атарської королевої Атки. Вислухавши цілої історії Атка видала засуд, що Гелена решту свого життя проведе як жрекиня „матері всіх жемчугів", в підводній святині, на дні озера Горус. А Лявак мав провести решту свого життя в вязничній клітці.

Ця клітка знаходилась в престольній кімнаті живучого атарського божка Брульора. По цім засуді їх забрано і віндою опущено вдолину. Там перед ними розлягався велика кімната, по боках котрої були уміщені клітки з вязнями. Ці клітки і вязні виглядали немов який зоольоґічний город. Втім Гелена щось завважила і по хвилі мовчанки закричала.

В однім вязні, що був цілком зарослий бородою, а також виглядав обдерто і нуждено Гелена пізнала свого рідного брата Брайена. Брайен пізнав теж свою сестру і в перший хвилі не вірив власним очам. Коли Гелена закричала, Брайен упевнився, що це дійсно Гелена. Зо словами в очах він заговорив: „О, Гелено, що ти тут робиш". Далі слова застрягли йому в горлі.